

UDVALGET

”Gentænk borgerinddragelse”

- ANBEFALINGER TIL BYRÅDET

FORÅR 2017

Forord

I Syddjurs Kommune er vores vision "at gøre det sammen". Borgere, ansatte og politikere i kommunen forsøger hver eneste dag at være åbne og i tæt dialog med hinanden. Samtidig beskriver vores politik for borgerinddragelse, hvordan dialogen mellem politikere og borgere skal være aktiv, tydelig, engageret og understøttet af klare forventninger til hinanden.

Byrådet har i 2016 valgt at sætte yderligere fokus på, hvordan vi i Syddjurs kan komme endnu længere med medborgerskab i øjenhøjde, når vi udvikler vores kommune. Byrådet har derfor nedsat et midlertidigt udvalg bestående af politikere og borgere, der sammen skal komme med konkrete anbefalinger, Byrådet kan tage med i sine videre drøftelser af borgerinddragelse i bred forstand.

Formålet med udvalget er at udvikle Byrådets inddragelse af borgere i kommunens politikudvikling. Der skal bygges ovenpå det gode samarbejde, der er i dag mellem lokalpolitikere, borgere og andre interessenter – fx. eksperter, distriktsråd, foreninger, virksomheder og andre samarbejdspartnere. Udvalget har med dette udgangspunkt arbejdet sammen om at "gentænke" måden borgere involveres på, når der er noget vigtigt på spil i Syddjurs Kommune.

Borgerinddragelse er et kompliceret et emne. Borgerinddragelse har mange ansigter og mange niveauer. Borgerinddragelse har mange formål. Og der er i det hele taget rigtig mange forskellige opfattelser af, hvad borgerinddragelse overhovedet er for en størrelse. I vores arbejde i udvalget har vi derfor været vidt omkring og har søgt inspiration til, hvordan borgerinddragelse kan gentænkes. Vi har talt med borgere, forskere, andre kommuner, interesseorganisationer og andre med viden og meninger om borgerinddragelse.

På baggrund af vores arbejde anbefaler vi til Byrådet, at vi fortsætter med "at gøre det sammen" i Syddjurs Kommune. Og at vi afprøver nye metoder, når "vi gør noget sammen". Udvalget anbefaler, at Byrådet drøfter, hvordan vi i Syddjurs kan forsætte med at videreudvikle vores lokale demokrati, skabe større råderum til politiske drøftelser og sikre effektive løsninger af endnu højere kvalitet for borgerne i Syddjurs.

Udvalget leverer i denne rapport 9 anbefalinger, Byrådet kan vælge at lade indgå i sine videre drøftelser af borgerinddragelse i Syddjurs kommune.

Anbefalingerne har forskellig karakter og spænder bredt. Nogle anbefalinger er strategiske og langsigtede, mens andre er meget konkrete. Anbefalingerne falder indenfor 3 temaer:

1. Organisering af det politiske arbejde - så politikere og borgere spiller hinanden bedre!
2. Synliggørelse - flere borgere skal være med til at udvikle Syddjurs Kommune!
3. Gentænkte metoder til borgerinddragelse!

Mange kommuner er allerede rigtig godt i gang med at tænke i nye baner for borgerinddragelse. Erfaringerne mange steder er, at det er en stor udfordring at omstille både politikere, borgere og embedsmænd til nye relationer. Nye ambitiøse skridt i retning af nye modeller for borgerinddragelse kan nemlig betyde nye og forandrede roller for mange.

Vi håber, Byrådet tager godt i mod vores anbefalinger!

*På udvalgets vegne
Formand Christian Haubuf*

Opgaven

Udvalget blev nedsat af Byrådet i Syddjurs med følgende deltagere:

- Miriam Leander Petersen, Demoråd
- Birthe Linddal, Fremtidforsker og tilflytter
- Lars Norman Thomsen, Redaktør på Lokalavisen
- Knud Hansen, Centerdirektør Ebic og Ebeltoft Vandrehjem
- Peter Brinks, Direktør Fuglsøcentret
- Niels Jensen, Varo Specialmaskiner
- Jørgen Ivar Mikkelsen, Nationalpark Mols Bjerge og Djursland Landboforening
- Christian Haubuf, Formand for udvalget og Byrådsmedlem
- Per Zeidler, Byrådsmedlem
- Ole Bjerregaard, Byrådsmedlem
- Jens Rasmussen, Byrådsmedlem
- Ole Bollesen, Byrådsmedlem

I september 2016 besluttede Byrådet i Syddjurs Kommune at nedsætte et §17, stk. 4 udvalg med henblik på at arbejde med udviklingen af Byrådets inddragelse af borgere i kommunens politikudvikling. Det gode samarbejde, der er i dag mellem lokalpolitikere, borgere og andre interessenter – fx eksperter, distriktsråd, foreninger, virksomheder og andre samarbejdspartnere – skal styrkes.

Formålet med udvalget er, at de skal komme med anvisninger på, hvordan borgere kan inddrages endnu mere, end de bliver i dag i drøftelsen af fremtiden for Syddjurs Kommune. Udvalget skal være medvirkende til, at lokalpolitikere og borgere får endnu bedre muligheder for at have en direkte dialog om mulige løsninger på de udfordringer, kommunen står overfor.

Udvalgets opgave er at undersøge og komme med anbefalinger til, hvordan Byråd og stående udvalg i Syddjurs Kommune kan blive endnu bedre til at inddrage borgerne i en dialog om politik, strategi og konkrete løsninger.

DEMO-rådet

DEMO-rådet er et råd bestående af unge borgere fra Syddjurs Kommune. Rådet er talerør mellem kommunens unge og byrådspolitikerne og arbejder med ungdomspolitiske spørgsmål og ønsker. Rådet er i tæt dialog med Byrådet og andre ungdomsorganisationer i kommunen. DEMO-rådets arbejde understøttes af kommunens Ungdomsskole.

Rampen

Den tidligere maltfabrik i Ebeltoft bliver over de kommende år restaureret og fornyet. Fabriksanlægget skal være et omdrejningspunkt for erhverv, offentlig service og kulturelle oplevelser til glæde for alle. En gruppe af kommunens initiativrige unge har sammen med Syddjurs Ungdomsskole skabt en alternativ platform for ungekultur som en del af maltfabrikken. Stedet hedder Rampen. Det er de unges sted. Et levende og alternativt samlingssted og kulturhus for unge.

Kafe Kolind

KFUM's Sociale Arbejde i Danmark tilbyder hjælp, støtte og omsorg til mennesker i udsatte livssituationer. Her mødes mennesker i øjenhøjde og det enkelte menneske betragtes som ubetinget værdifuldt. Organisationen har ca. 850 ansatte i Danmark med socialfaglig ekspertise, og omkring 2.000 frivillige er engageret i at skabe værdige kår for ensomme, hjemløse, psykisk syge, misbrugere, fattige og misbrugsramte familier samt andre, som har det svært. Landet over driver KFUM's Sociale Arbejde næsten 90 institutioner og sociale tilbud, hvor Kafe Kolind er én af disse. I cafeen tilbydes hjælp, støtte og omsorg til mennesker i udsatte livssituationer. Der er et stort sammenhold blandt deltagerne i caféens drift, som er med til at støtte op om den enkeltes udvikling og forståelse for at være på en arbejdsplads. Det er desuden en forudsætning for cafeens succes, at der er et betydeligt antal frivillige, der involverer sig i cafeens drift og udvikling.

Udvalget har i foråret 2017 afholdt følgende møder:

1. Opstartsmøde (den 19. januar)

På mødet havde udvalget en drøftelse af opgaver og processen for at løse disse.

2. Inspirationsmøde (den 28. marts)

På mødet fik udvalget et oplæg fra Eva Sørensen (professor på RUC) og Henrik Rosenlund Knudsen (sekretariatschef i Skanderborg Kommune). Udover oplægsholderne deltog inviterede borgere fra Mols og repræsentanter fra DEMO-rådet på mødet.

3. Borgerarrangement (den 18. april)

Udvalget afholdt en workshop den 18. april kl. 17.00 til 19.00 med efterfølgende fællesspisning. Hvert udvalgsmedlem havde inviteret 5 personer fra deres netværk med til mødet. Forud for workshoppen har der via Facebook været efterspurgt gode ideer, kommentarer og input fra interesserede borgere i Syddjurs Kommune.

4. Afsluttende møde (den 16. maj)

På mødet drøftede udvalget indhold og form for afrapporteringen til Byrådet.

Der kan findes referater mv. fra udvalgets møder på Syddjurs Kommunes hjemmeside.

Imellem møderne har udvalgsmedlemmer og -sekretærer været i dialog og holdt kaffemøder med en række aktører med henblik på at få yderligere inspiration til udvalgets endelige anbefalinger - eksempelvis:

- Inddragelse af viden fra forskere
- Inddragelse af erfaringer fra andre kommuner
- Drøftelser i kommunens Hovedudvalg
- Dialog med Ældreråd, Handicapråd og DEMO råd
- Interview af enkeltpersoner (formand for en grundejerforening, lederen af Kafé Kolind, kommunens civilsamfunds koordinator mv)
- Drøftelse med en gymnasieklasse fra Rønne Gymnasium og unge fra Rampen

Ældrerådet

Alle kommuner har pligt til at oprette et ældreråd. Ældrerådet skal medvirke til at udbygge kontakten mellem kommunens ældre borgere og kommunalbestyrelsen samt rådgive kommunalbestyrelsen i ældrepolitiske spørgsmål. Alle, der er over 60 år, har valgret til det lokale ældreråd og kan stille op som kandidater til rådet. Ældrerådet er valgt til uafhængigt af partipolitiske og organisatoriske interesser at varetage de ældres interesser over for kommunen i alle spørgsmål, tilbud og kommunale vedtagelser og beslutninger, som ældrerådet mener, kan have betydning for kommunens borgere på 60 år og derover. Arbejdet i Ældrerådet er frivilligt og rådet beskæftiger sig med mange forskellige opgaver. Det overordnede formål med rådets arbejde er at skabe rammerne for en tryk og god hverdag for alle ældre i Syddjurs Kommune.

Handicaprådet

Alle kommuner har pligt til at oprette et handicapråd. Rådet skal rådgive Byrådet i alle handicappolitiske spørgsmål. Derfor skal rådet høres af Byrådet i alle spørgsmål, der vedrører handicappedes forhold, ligesom rådet har udtaleret i alle forhold. Derudover skal rådet virke for at udbygge kontakten mellem Byrådet i Syddjurs kommune og herboende handicappede borgere. Endelig er rådet i samarbejde med Byrådet medansvarlig for vedligeholdelse af kommunens handicappolitik. Rådet er bredt sammensat, og medlemmerne repræsenterer forskellige handicapgrupper, herunder både voksne og børn med handicap. Rådet består af 6 personer udpeget af Byrådet i Syddjurs Kommune og 6 personer bosiddende i kommunen indstillet af Danske Handicaporganisationer.

TEMA 1:

**Organisering af det politiske arbejde -
så politikere og borgere
spiller hinanden bedre!**

Organisering af det politiske arbejde - så politikere og borgere spiller hinanden bedre!

Den Kommunale Styrelseslov¹ sætter rammerne for kommunernes valg af styreform og dermed den politiske organisering. Udvalgsstyret er den mest udbredte styreform i de danske kommuner – men udvalgsstyret findes i mange forskellige varianter, og der ligger mange forskellige til- og fravalg og bevæggrunde bag en given organisering. Der findes ikke en idealmodel for, hvordan kommunalbestyrelsen bedst organiserer sig, og typisk ligger der en række forskellige forhold bag den faktiske organisering. Eksempelvis ønsket om en bestemt arbejdsfordeling og arbejdsform i kommunalbestyrelsen, den politiske konstituering, den lokale kultur og kommunalbestyrelsens erfaringer.

I Syddjurs Kommune er det politiske arbejde organiseret i Byråd, Økonomiudvalg og 5 stående udvalg:

- Arbejdsmarkedsudvalget
- Udvalget for familie og institutioner
- Udvalget for natur, teknik og miljø
- Udvalget for plan, udvikling og kultur
- Udvalget for sundhed, ældre- og socialområdet

Alle kommuner skal have en styrelsesvedtægt. En styrelsesvedtægt er et dokument, hvori de nærmere rammer for kommunens styrelse fastlægges. Af styrelsesvedtægten fremgår bl.a. kommunens styreform, antallet af medlemmer i byrådet/kommunalbestyrelsen, hvilke stående udvalg kommunen har nedsat, deres arbejdsopgaver samt hvilke opgaver borgmesteren varetager. Den nyeste styrelsesvedtægt for Syddjurs Kommune² blev godkendt i Byrådet den 28. november 2013. Vedtægten er efterfølgende opdateret i Byrådet i januar 2017.

Den seneste kompetenceplan i Syddjurs kommune³ er vedtaget af Byrådet den 25. februar 2015. Kompetenceplanen beskriver, hvorledes Byrådet har valgt at fordele opgaven med at træffe beslutninger mellem Byråd, udvalg og forvaltning.

I Syddjurs er kommunes borgere på en række områder allerede tænkt ind i den måde det politiske arbejde er organiseret på. Byrådet har med nedsættelse af §17, stk. 4 udvalget "Gentænk borgerinddragelse" valgt at sætte yderligere fokus på, hvordan lokalpolitikere og borgere får endnu bedre muligheder for at være i dialog om mulige løsninger på de udfordringer, kommunen står overfor. Kommunestyret er – også i Syddjurs - under forandring. Nye opgaver kommer til og andre ændrer karakter. I dag taler man ikke blot om kommunen som serviceleverandør og myndighed, man taler også om borgerinddragelse og samskabelse. Samtidig løses flere og flere opgaver på tværs af kommunegrænserne. Kommunen i dag er en anden, end den var for blot 5-10 år siden. Den stadige udvikling stiller store krav til den politiske ledelse og til måden, vi indretter vores lokale demokrati på. Det er derfor vigtigt løbende at overveje, hvordan vi bedst indretter os i lyset af de forandringer og udfordringer, vi som kommune står overfor, og den udvikling, vi ønsker at fremme.

Udvalget "Gentænk borgerinddragelse" kommer med dette udgangspunkt med nedenstående anbefalinger til, hvordan organiseringen af det politiske arbejde i Syddjurs Kommune kan gentænkes. Formålet med anbefalingerne er at skabe endnu bedre rammer for, at politikere og borgere kan spille hinanden bedre.

Se links:

- 1) *Den Kommunale Styrelseslov*
- 2) *Styrelsesvedtægt Syddjurs Kommune*
- 3) *Kompetencefordelingsplan Syddjurs Kommune*

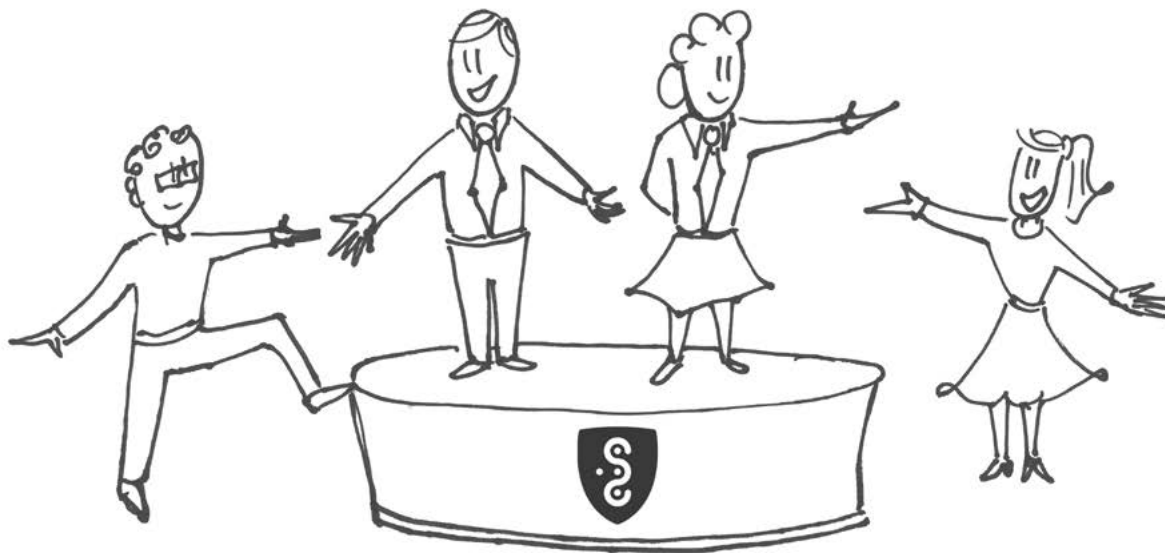
ANBEFALING 1: Forny de politiske arbejdsformer i Byråd og stående udvalg

FORKLARING

Det er udvalgets opfattelse, at der i Syddjurs Kommune er et solidt fundament at stå på, hvis Byrådet ønsker at gentænke de politiske arbejdsformer og udvikle rammerne for inddragelse af borgere i det politiske arbejde.

Mange borgere vil gerne være i tæt dialog med deres lokale politikere, og mange ser sig allerede som en del af en samskabelsesdagsorden i Syddjurs. Udvalget har samtidig mødt mange borgere, der gerne vil inddrages endnu mere og på nye måder i de politiske drøftelser.

Når man taler om forskellige politiske arbejdsformer, er det udvalgets opfattelse, at der skal være respekt omkring, at borgere, embedsmænd og politikere har forskellige roller i det politiske arbejde. Inviteres borgere tættere og oftere ind på den politiske arena, skal roller og ansvar være tydelige. Rammerne for at skabe løsninger i fællesskab skal være kendte af alle parter.

I Syddjurs arbejder Byrådet i dag med at inddrage borgere i det politiske arbejde på flere niveauer. Borgere høres, når der formuleres politikker og planer for kommunen som helhed. Her foregår inddragelsen ofte mellem kommunen, interesseorganisationer, fællesråd og andre organiserede parter, der har en interesse for helhedsaspekter og tværgående perspektiver, men også borgere i almindelighed inviteres til deltagelse. Byrådet arbejder også med borgerinddragelse, når der er tale om planer for et større geografisk område eller temaplaner for udvalgte temaer. I disse tilfælde foregår dialogen ofte mellem organiserede parter med særlig interesse for temaet. Når en opgave vedfører et mindre geografisk område eller et mindre lokalt tema, vil deltagerne i en debat ofte være distriktsråd, borgerforeninger, lokale foreninger, grundejerforeninger, lokalcentrenes brugerråd, berørte naboer og lignende.

Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at der i Syddjurs er grobund for at "bygge ovenpå" og "rundt om" det politiske maskinrum. Udvalget anbefaler derfor, at Byrådet i Syddjurs Kommune drøfter mulighederne for at udvikle nye måder at organisere det politiske arbejde på. Nye arbejdsformer, der kan være med til at danne rammer for et større rum til politiske drøftelser om emner med betydning for udviklingen af kommunen. Og arbejdsformer, der samtidig tager højde for, at borgere indtænkes endnu mere og på nye måder. Rammerne for det politiske arbejde skal understøtte, at der er "hul igennem" mellem borgere og det politiske system.

Hvis Byrådet ønsker at fokusere endnu mere tid og flere ressourcer på politikdrøftelse og øget inddragelse af borgerne i den politiske proces, er der flere veje at gå. Her nævnes eksempler på politiske arbejdsformer fra andre kommuner i Danmark⁴:

- Nedsættelse af stående udvalg efter fagspecifikke sektorer (Næstved).
- Stående udvalg efter sektorer med tværgående fokus (Hedensted).
- Økonomiudvalg bestående af udvalgsformænd (Esbjerg).
- Udvalg uden umiddelbar forvaltning – men i stedet med en rådgivende og politikformulerende rolle (Faaborg-Midtfyn).
- Udvalgsløst styre - uden udvalg - hvor den umiddelbare forvaltning er henlagt til kommunalbestyrelsen (Læsø).

Se link:

4) [Publikation fra KL](#)

EKSEMPEL:

I Gentofte Kommune arbejder lokalpolitikere og borgere sammen om bestemte opgaver i opgaveudvalg:

Tidligere opgaveudvalg

- *Børn, kvalitet, struktur på dagtilbudsområdet*
- *Integration af flygtninge*
- *Strategi for fællesskaber for børn og unge*
- *Sundhed i Gentofte – borgerrettet forebyggelse 2017-24*
- *Trafik – sikker i byen*
- *En Ung Politik*
- *Værdighedspolitik*

Igangværende opgaveudvalg

- *Sundhed i Gentofte - borgerrettet behandling*
- *Bæredygtigt Gentofte*
- *Erhvervspolitik for Gentofte Kommune*
- *Ny idræts- og bevægelsespolitik*
- *Forældresamarbejde i Gentofte for børn 0 til 6 år*
- *Skolereformen i Gentofte*

Kommende opgaveudvalg

- *Anbringelser*
- *Innovation*
- *Integration – med særlig fokus på udskoling, uddannelse og beskæftigelse*
- *Specialundervisning på skoleområdet*
- *En ny udskoling – MIT Campus Gentofte*
- *Digitalisering*
- *Boligsocial indsats*
- *Arkitektur*
- *Detailhandel*
- *Kulturpolitik*

ANBEFALING 2: Nedsæt §17, stk. 4 udvalg

FORKLARING

Det er udvalgets opfattelse, at et §17, stk. 4 udvalg er ét ud af flere redskaber, der kan være med til at udvikle borgerinddragelsen i Syddjurs Kommune. Et §17, stk. 4 udvalg kan være med til at skabe en fælles platform – en form for fælled - hvor borgere, embedsmænd og politikere står tæt sammen om at udvikle Syddjurs Kommune.

Byrådet kan frit sammensætte et sådant udvalg, så de fornødne kompetencer bringes sammen. Udvalget kan dermed fungere inden for et begrænset område, hvor medlemmerne er særligt kompetente eller har særlige forudsætninger. Udvalget kan i kraft af deres sammensætning arbejde mere projektorienteret og mere fokuseret på et tema, et geografisk sted eller andet.

Sammensætningen med både politikere, personer med særlige kompetencer og lokale interesser giver mulighed for at skabe større klarhed over en problemstilling eller en ønsket udvikling - inden en politisk beslutning træffes i et stående udvalg eller Byråd. Desuden kan borgere, virksomheder og eksperter, som inddrages, være med til at pege på nye veje som politikere og embedsmænd måske ikke selv har øje for.

Udvalget er derudover af den opfattelse, at midlertidige udvalg kan bidrage til at sikre en kommune præget af en stærk sammenhængskraft og tilpasningsevne, hvor kommende udfordringer håndteres i fællesskab.

Endelig er det udvalgets erfaring, at de potentialer, der ligger i at arbejde med midlertidige udvalg, står tydeligere frem, jo mere viden, der indhentes om arbejdet. Udvalget anbefaler derfor, at Byrådet sikrer fælles forståelse og viden i Byrådet om de muligheder, der ligger i at arbejde med midlertidige udvalg.

Et §17, stk. 4 udvalg er et midlertidigt politisk udvalg, som en kommunalbestyrelse i henhold til Styrelsesloven kan nedsætte til at varetage særlige opgaver, eller til at fungere som rådgivende eller forberedende udvalg for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget eller et af de stående udvalg. Navnet refererer til den paragraf i loven, der giver mulighed for at nedsætte sådanne udvalg. Sammensætningen af udvalget besluttet af kommunalbestyrelsen, som også fastlægger de nærmere regler for §17, stk. 4 udvalgets arbejde.

Erfaringer fra andre kommuner viser, at det er muligt at øge borgerinddragelsen og arbejdet med demokrati i øjenhøjde ved at nedsætte midlertidige udvalg – såkaldte §17, stk. 4 udvalg.

Derudover er erfaringerne fra andre kommuner også, at midlertidige udvalg kan være medvirkende til at øge politikernes mulighed for at drøfte politiske emner af afgørende betydning for kommunens udvikling.

Andre kommuner har valgt forskellige modeller for nedsættelse af §17, stk. 4 udvalg. Men uanset valg af model, bør Byrådet forud for nedsættelse af §17, stk. 4 udvalg bla. drøfte:

- Hvorfor ønsker Byrådet at nedsætte §17, stk. 4 udvalg?

Erfaringen er, at det er helt afgørende for at opnå succes med nedsættelse af §17, stk. 4 udvalg, at der er et tydeligt "hvorfor".

Skal nye udvalg nedsættes løbende og have en bestemt opgave, udvalget skal komme med løsningsforslag til?

- Hvad går udvalgets opgave ud på?

En vigtig forudsætning for at få gevinst af arbejdet i et §17, stk. 4 udvalg, uanset måden et udvalg nedsættes på, er, at der skal være et skarpt kommissorie, der præcist beskriver, hvilken opgave udvalget har. Og hvor lang tid udvalget har til sit arbejde. Alle parter – men særligt borgerne – skal have en klar og tydelig beskrivelse af, hvilken bane de spiller på. Forventningsafstemningen skal være klar. Herunder skal det være helt tydeligt hvilke rammer, der omgiver udvalgets arbejde.

- Hvordan anvendes udvalgets arbejde?

Det skal det fremgå af kommissoriet, hvordan udvalgets leverancer bliver brugt, så udvalgets arbejde får andet og mere end symbolsk betydning. Der skal være tydelige rammer for, hvordan udvalgets arbejde overdrages og til hvem. Der skal derfor sikres tæt dialog mellem udvalg og Byråd, så forventningsafstemningen er klar og tydelig for alle parter.

- Hvem skal være med i udvalget?

Byrådet skal gøre sig præcise overvejelser om, hvordan et §17, stk. 4 udvalg skal bemandes, og hvordan sammensætningen mellem politikere, borgere, eksperter, embedsmænd mv. skal være. Herunder bør Byrådet også drøfte, hvordan medlemmer til udvalget udpeges. Dette gælder særligt for de eksterne medlemmer af udvalget, der kan udpeges af Byrådet eller af politikerne i udvalget.

Andre kommuner har også valgt at besætte borgerposterne i et §17, stk. 4 udvalg via en helt traditionel ansættelsesprocedure, hvor der annonceres efter interesserede deltagere (der ikke repræsenterer bestemte interesser, men i stedet besidder bestemte kompetencer) og afholdes ansættelsessamtaler mv.

EKSEMPEL:

Skanderborg Kommune har i et af sine §17, stk. 4 udvalg valgt at besætte udvalget med eksterne medlemmer udvalgt gennem en åben ansøgningsproces, hvor Byrådet har bedt borgere med særlig viden om psykiatriområdet om at være med.

Det kan være som bruger, pårørende eller fagfolk på psykiatriområdet. Det fremgår af baggrundsmaterialet til budgetforliget for 2017 at både tilgangen og udgifterne til en række kommunale indsatser på psykiatriområdet gennem de seneste år har været stigende, og at udviklingen synes at fortsætte de kommende år.

Opgaveudvalget har dermed til opgave både at knække udgiftskurven og på længere sigt at knække koden ift. den stigende tilgang på området.

ANBEFALING 3: Planlæg og gennemfør politiske møder på nye måder

FORKLARING

Byråd og stående udvalg i Syddjurs Kommune planlægger og gennemfører i dag politiske møder på flere forskellige måder. Borgerne i Syddjurs er vant til at møde deres byrådspolitikere på forskellige arenaer, i forskellige sammenhænge og via forskellige kanaler.

Det er derfor udvalgets opfattelse, at der er grobund for at bygge ovenpå et eksisterende stærkt borgerengagement i de politiske drøftelser i Syddjurs.

Borgerne i kommunen har samtidig et stort ønske om i endnu højere grad at blive mødt i øjenhøjde og på deres præmisser. Tiden er derfor inde til at supplere de eksisterende metoder med nye måder at planlægge og gennemføre politiske møder på.

Udvalget anbefaler, at Byrådet drøfter, hvordan borgere kan tænkes løbende og mere direkte ind i planlægningen og afviklingen af møder i Byråd og udvalg.

Nedenstående forslag er hentet med inspiration fra andre kommuner og fra de borgere, udvalget har været i dialog med i sit arbejde.

Forslagene vil på forskellig vis kunne øge den demokratiske legitimitet, når der skal træffes vigtige beslutninger med betydning for udviklingen af Syddjurs Kommune. Derudover vil en større åbenhed i udviklingen af nye løsninger sikre, at perspektiver fra de borgere, der i sidste ende berøres af de valgte løsninger, tænkes ind fra starten.

Byrådet kan eksempelvis:

- Åbne op for at borgere kan sætte punkter på politiske møder til drøftelse.
- Kommunikere dagsordner til og referater fra politiske møder ud i trykte medier – evt. i en tematiseret udgave.
- Kommunikere dagsordner til og referater fra politiske møder ud via digitale medier – evt. ved hjælp af videosekvenser, der beskriver udvalgte temaer.
- Strukturere dagsordenen til de politiske møder, så principielle sager behandles i starten af mødet og under drøftelsen indtænke spørgetid.
- Sikre bedre forklaringer på politiske beslutninger, så begrundelserne fremgår tydeligere, og man kan se "hvorfor"!

EKSEMPEL:

I Roskilde Kommune giver borgmesteren et kort resume af vigtige sager fra byrådsmøderne på video.

Ofte er flere af byrådspolitikerne med i videoen. Borgerne kan ad denne kanal få et hurtigt indtryk af hvilke sager, der rører sig i byrådssalen.

TEMA 2:

**Synliggørelse - flere borgere
skal være med til at udvikle
Syddjurs Kommune!**

Synliggørelse - flere borgere skal være med til at udvikle Syddjurs Kommune!

Byrådet i Syddjurs Kommune har med nedsættelse af §17, stk. 4 udvalget "Gentænk borgerinddragelse" valgt at sætte et fornyet fokus på, hvordan lokalpolitikere og borgere får endnu bedre muligheder for at have en direkte dialog om mulige løsninger på de udfordringer, kommunen står overfor.

Det er udvalgets opfattelse, at Syddjurs Kommune allerede er rigtig langt ad denne vej. Der er dermed basis for at bygge ovenpå allerede eksisterende dialoger mellem politikere og borgere.

Hvis Byrådet ønsker at sætte yderligere fokus på at få flere borgere med til at udvikle Syddjurs Kommune kan et centralt udgangspunkt for at finde løsninger i fællesskaber være at tale om "reel ligeværd". Når man taler om "reel ligeværd" sidder der ikke nogen for bordenden. Der er hverken tale om borgerinddragelse eller kommuneinddragelse. Der er heller ikke tale om udlicitering eller offentlige tilskud til lokale projekter.

Det handler i stedet om at gøre tingene sammen og om at gå i dialog tidligt nok i processen til, at alle parter får mulighed for at sætte deres fingeraftryk. Hver part bidra-

ger med sit og investerer sine ressourcer og kompetencer, og grundstenen er en gensidig erkendelse af, at det, man kan opnå sammen, langt overstiger det, man kan gøre hver for sig.

En vigtig forudsætning for, at borgere og kommune kan arbejde tæt sammen om effektfulde og holdbare løsninger, er, at det er synligt for alle, hvor, hvordan, om hvad og hvornår man som borger har mulighed for at deltage. Når de gode løsninger skal findes og de centrale debatter skal tages, er det helt afgørende, at deltagerne kender sin rolle. Hvem har initiativret? Hvad er de politiske ambitioner? Hvem har beslutningskompetence? Hvor går jeg hen som borger, hvis jeg har en god ide?

Borgere, der i en given sag er "relevante og berørte", skal have let adgang til de "relevante og berørte" politikere. Og omvendt. Så der er gode betingelser for en åben dialog.

Udvalget "Gentænk borgerinddragelse" kommer på den baggrund med anbefalinger til overvejelser, Byrådet kan have, når man skal synliggøre, hvordan borgere, politikere og embedsmænd kan knyttes tættere sammen i udviklingen af Syddjurs Kommune.

ANBEFALING 4: Kommunikér – også på forskellige måder

FORKLARING

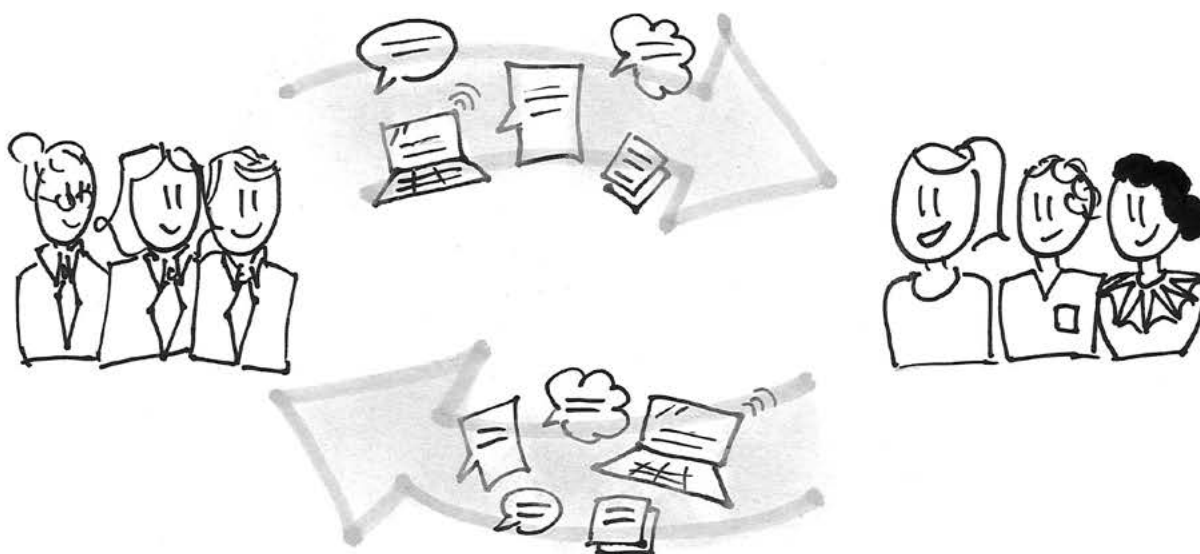
Politik i Syddjurs Kommune skabes i dag ikke kun i Byrådet. Politik skabes ofte der, hvor borgerne er.

Byrådet kommunikerer i dag med kommunens borgere om både langsigtede strategiske emner og om emner af mere praktisk karakter.

Det er udvalgets opfattelse, at der i Syddjurs Kommune i dag er en lang række borgere, der sætter pris på at være i dialog med deres lokalpolitikere om, hvordan man i fællesskab kan udvikle kommunen. Mange borgere er klar på at bidrage til det lokale demokrati. Og vil rigtig gerne vide endnu mere om baggrunden for de beslutninger, der træffes i Byrådet.

Det er samtidig udvalgets opfattelse, at Byrådet med fordel kan gentænke sin måde at kommunikere med borgere, virksomheder og andre udenfor det politiske rum på. Tiden er moden til at drøfte nye dialogmetoder.

Kommunikation kan forstås på mange måder. I denne sammenhæng forstås kommunikation som noget, der foregår alle steder og på alle mulige måder. Opfattelsen i udvalget er, at det faktisk er umuligt at undgå at kommunikere, når man omgås andre mennesker. Kommunikation er en forudsætning for alt socialt fællesskab. Således vil ingen sociale systemer eller samfund kunne etableres eller opretholdes uden kommunikation. Mennesket er i bund og grund afhængig af at kunne kommunikere med andre mennesker for at være del af et fællesskab. Kommunikation er altså helt grundlæggende i vores liv.

Det er derfor udvalgets anbefaling, at Byrådets arbejde med borgerinddragelse også bør betyde nye måder at tænke kommunikation på.

Byrådet kommunikerer i dag på mange planer og via mange kanaler. Byrådet skaber via sin kommunikation en dialog med kommunens borgere. Både hvad angår strategiske og mere jordnære emner.

Den strategiske kommunikation, der beskriver, hvilke ambitioner Byrådet i Syddjurs Kommune har i forhold til borgerinddragelse, kan med fordel genovervejes. Byrådet bør tage en fornyet drøftelse af:

- Hvorfor ønsker Byrådet borgerinddragelse?
- Hvem ønsker Byrådet inddraget i sit arbejde?
- Hvornår ønsker Byrådet at inddrage borgere?
- Hvordan ønsker Byrådet at inddrage borgere?
- Hvad er rammerne for inddragelsen af borgere?
- Om hvad ønsker Byrådet at inddrage borgere?

På det mere praktiske niveau kommunikerer politikere og ansatte i kommunen med borgere via en lang række kanaler. En del af denne kommunikation handler om, hvor og hvordan borgere har mulighed for at bidrage og være en del af kommunens udvikling. Det er udvalgets anbefaling, at Byrådet drøfter, hvordan der fremadrettet kan kommunikeres via mere tidssvarende kanaler – og via kanaler, borgere bruger i hverdagen.

Udvalget er også stødt på kommuner, hvor borgere tænkes direkte ind i kommunikationen og dermed løsningen af en konkret udfordring⁵. Det handler langt fra kun om, hvordan politikere og embedsmænd kommunikerer ud og med borgere – borgerinddragelse kan også handle om, hvordan politikere, embedsmænd og borgere sammen kan udfylde forskellige roller og bidrage med forskellige kompetencer, når vigtige emner skal kommunikeres ud, ind, op, hen...

Det skal med andre ord være helt tydeligt for alle – både borgere, ansatte og politikere i kommunen – hvor man går hen, når "man har noget man vil med hinanden". Og det gælder ved emner af både strategisk og praktisk karakter.

EKSEMPEL:

I Holbæk Kommune har man en dialogmodel for borgerinddragelse. Modellen viser, hvad man gør, når borgere og politikere "vil noget med hinanden"⁶. Bindeledet i dialogmodellen er "Fællesskaberne" – der vejviser og katalysator, når borgerne vil noget med kommunen, og når kommunen vil noget med borgerne.

De:

- *guider alle parter ad rette kanaler, så borgere møder de politikere og medarbejdere, der er brug for - og omvendt*
- *rådgiver kommunens 18 lokalområder i at udvikle deres områder*
- *rådgiver frivillige og foreninger til at realisere deres ønsker og idéer*
- *rådgiver kommunen i at samarbejde med frivillige, borgere og andre om at finde nye og gode løsninger på centrale udfordringer*
- *skaber gode vilkår for dem, der gør noget for fællesskabet*
- *er katalysatorer for, at nye ideer bliver gjort til virkelighed*

Se links:

- 5) Unge bliver rollemodeller i Gentofte*
- 6) Video om Holbæks dialogmodel.*

ANBEFALING 5: Inddrag flere målgrupper for at sikre medborgerskab

FORKLARING

Hvis Byrådet vælger at gentænke sin inddragelse af borgerne i udviklingen af Syddjurs Kommune, er det udvalgets opfattelse, at medborgerskab via nye metoder bør stå helt centralt på dagsordenen.

Der er i dag en række borgergrupper i kommunen, der på forskellig vis er tæt involveret i de politiske drøftelser. Der findes mange stærke kræfter, der repræsenterer bestemte interesser. Men der findes også borgere, målgrupper og netværk i kommunen, der ikke er helt med.

Det er udvalgets opfattelse, at flere borgere ønsker at være med på vognen, når fremtiden for Syddjurs Kommune drøftes. Det er samtidig udvalgets opfattelse, at Byrådet kan sikre medborgerskab for flere, hvis dialogen med disse grupper gennemføres efter nye skabeloner og gentænkte metoder.

Når der tales om synliggørelse af, hvordan dialogen om udviklingen af Syddjurs Kommune mellem borgere og politikere kan styrkes, bør man gøre sig overvejelser om, hvilke målgrupper man ønsker dialog med.

En lang række interessenter og målgrupper er allerede tænkt ind. Det har dog stået helt centralt i udvalgets arbejde, at hvis udviklingen af Syddjurs Kommune skal ske sammen med flere af kommunens borgere – så skal inddragelse tænkes anderledes, så vi får flere med. Udvalget har i sit arbejde haft et stort ønske om at komme i dialog med flere medborgere, der måske ikke traditionelt indgår i dialogen med politikere og embedsmænd.

Udvalget har derfor drøftet, hvordan flere kan inviteres ind i Syddjurs fællesskabet. Det gælder medborgere, der er mere sårbare og ikke nødvendigvis har stærke "stemmer". Det gælder udsatte unge, der har svært ved at finde fodfæste. Det gælder ensomme ældre. Det gælder de ressourcerstærke børnefamilier, der måske kan være med til at få flere til at bosætte sig i kommunen. Det gælder de helt små virksomheder. Det gælder børn og unge, der måske ikke lige kan se formålet med vores lokale demokrati. Det gælder kort sagt om at få flere med.

Udvalget anbefaler på den baggrund, at Byrådet tænker medborgerskab i bred forstand, hvis nye modeller for borgerinddragelse skal udvikles! Udvalget har ikke talt med borgere, der ikke ønsker at være med. Udvalget har dog mødt borgere, der gerne ser, at de bliver inddraget, "der hvor de er" og om emner, "der har betydning for deres hverdag" – dvs. på deres hjemmebane.

Udvalget er derudover af den opfattelse, at Byrådet ved at arbejde endnu mere med demokratisk medborgerskab kan være med til at udvide viden til flere borgere i Syddjurs om, at i vores kommune "gør vi det sammen".

EKSEMPEL:

"Sager der samler" er et eksempel på, at borgere går sammen om at løse de udfordringer, de møder i hverdagen. En ny handlekraft og opfindsomhed vokser frem. Mennesker tager sagen i egen hånd og skaber løsninger der, hvor de selv oplever, at noget mangler. Det kan føre til nye løsninger på væsentlige samfundsudfordringer.

Men det kræver at de etablerede institutioner bakker op. Der er brug for nye alliancer mellem politikere, kommunale forvaltninger, erhvervslivet og den handlekraft, der kommer nedefra.

Resultatet er mod, handlekraft og initiativer der fornyer samfund og demokrati nedefra. Hverdagsaktivisterne, som de kalder sig, søger samarbejde, ikke konfrontation, og måske er de udtryk for en ny demokratisk kultur.

Mange kommuner arbejder i disse år ihærdigt på at komme mere i øjenhøjde med borgerne. Der bliver lavet politikker for medborgerskab, og medarbejdere bliver skolet i samskabelse og borgerinddragelse.

"Sager der samler" efterlyser i den forbindelse et nyt syn på borgernes rolle. Borgerne skal ikke aktiveres; de er allerede i gang. De er frivillige i de traditionelle foreninger, hvor de løser et utal af opgaver – lige fra at være fodboldtrænere til at våge over døende. Men de er også hverdagsaktivister, som er i gang med at skabe løsninger der, hvor de har gjort en særlig erfaring eller oplever, at noget mangler. I det større billede arbejder "Sager der Samler" for at skabe en ny fortælling om, hvordan borgere kan deltage i at udvikle og forme samfundet,

TEMA 3:

**Gentænkte metoder
til borgerinddragelse!**

Gentænkte metoder til borgerinddragelse!

I Syddjurs Kommune arbejder vi allerede med en række forskellige metoder, når borgere inddrages i udviklingen af kommunen. Syddjurs Kommune har bla. en politik for borgerinddragelse og har i den kontekst udarbejdet et "Inspirationskatalog for borgerinddragelse". Kataloget indeholder en beskrivelse af en række gode metoder, der også i 2017 kan tages i anvendelse, når der arbejdes med borgerinddragelse.

Byrådets beslutning om at undersøge, hvordan Byråd og stående udvalg i Syddjurs Kommune kan blive endnu bedre til at inddrage borgerne i en dialog om politik, strategi og konkrete løsninger passer godt ind i en ramme, hvor de danske kommuner står over for udfordringer, der kræver, at opgaver løses på nye måder. Et nyt fokus på borgernes egne ressourcer breder sig på en række markante områder fra digitalisering over ældrepleje til kultur- og miljøområdet. Ord som hverdagsrehabilitering, velfærdsteknologi, brugerreven innovation og frivillighed vinder indpas i den daglige sprogbrug. På flere kommunale opgaveområder er det et mere eller mindre udtrykkeligt formål at hjælpe borgere til at blive aktive, selvhjulpne, engagerede, kompetente og deltagende medborgere.

De ændrede samfundsvilkår ændrer dog ikke på, at inspirationskataloget indeholder en række velbeskrevne metoder, der fortsat er brugbare. I udvalget har den store overskrift ikke været at skrotte eller nedlægge gode eksempler på borgerinddragelse. Tværtimod. Ambitionen i udvalget har været at bygge ovenpå og samtidig se på borgerinddragelse med friske øjne og med åbenhed i forhold til de nyeste samfundstendenser.

Og der findes masser af ressourcer i Syddjurs, der kan være med til at skabe endnu bedre velfærd for det sto-

re fællesskab. Kommunen har aktive borgere, frivillige organisationer, private og socialøkonomiske virksomheder og mange flere, der forsat ønsker at bidrage til konkrete løsninger. Der er brug for, at vi i Syddjurs fortsat er nysgerrige efter nye ideer og udviser mod til at afprøve konkrete tiltag sammen med lokalsamfundet. Der er brug for fortsat at have en tæt dialog mellem borgere og politikere for at udvikle de rette løsninger.

Udvalgets ambition er både at komme med forslag til metoder for borgerinddragelse, der kan være med til at øge det lokale demokrati. Og forslag til metoder, der kan sikre, at de borgerdrevne ressourcer, der findes i kommunen, bruges bedst muligt, så vi i Syddjurs udvikler løsninger af høj kvalitet til gavn for borgerne indenfor den økonomiske ramme.

Traditionelt har borgerinddragelse hovedsagligt bestået af møder eller høringer, hvor politikere eller embedsmænd fortalte om nye planer og strategier. Og hvor borgere har haft mulighed for at komme med input. Gennem de senere år er der i Syddjurs udviklet forskellige nye og mere inddragende former for borgerdialog. Helt basalt i disse former er, at borgerne selv skal bidrage med ideer og input – og ikke blot lytte og stille spørgsmål. Det betyder nye roller. Både for borgere, embedsmænd og politikere. Det betyder også, at inddragelsen skal indrettes på nye måder.

Udvalget "Gentænk borgerinddragelse" kommer på den baggrund med anbefalinger til metoder, der kan bruges, når borgere, politikere og kommune sammen skal udvikle Syddjurs Kommune. Anbefalinger, der skal ses som supplement til den række af metoder, der allerede anvendes i kommunen i dag.

7) Se inspirationskataloget på Syddjurs Kommunes hjemmeside

ANBEFALING 6: Inddrag borgere tidligt og når det er relevant

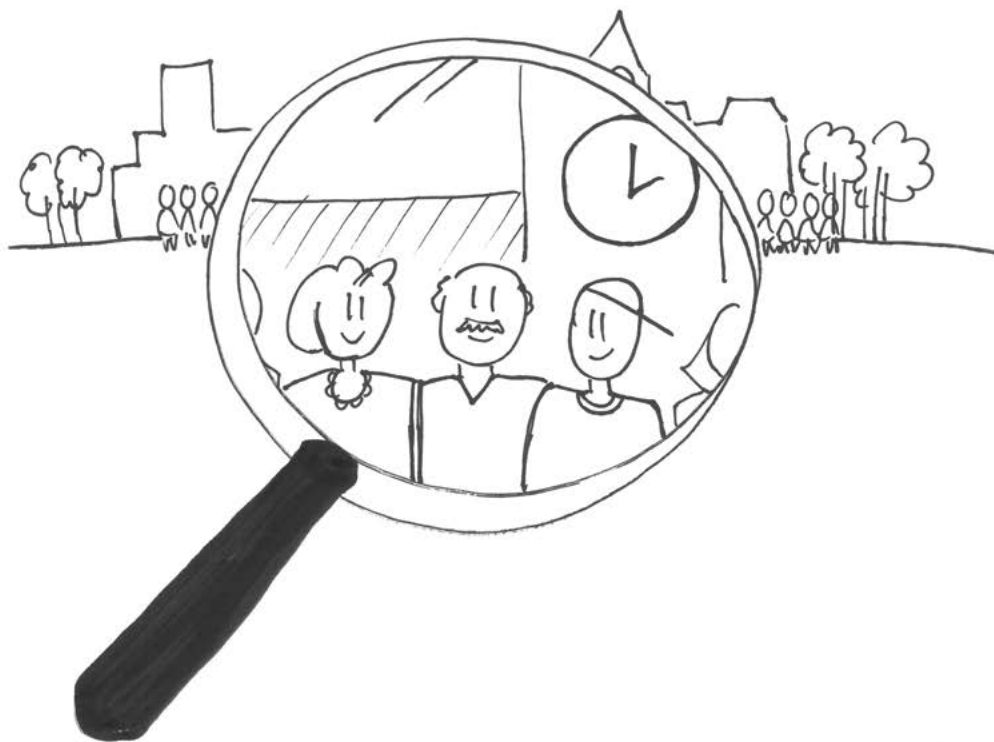
FORKLARING

I Syddjurs Kommune er der solide og gode erfaringer med borgerinddragelse om både små og store temaer.

Det kan derfor lyde overflødigt og banalt. Alligevel er det udvalgets opfattelse, at det ikke kan gentages for ofte. Borgere ønsker reel inddragelse.

Reel inddragelse betyder, at borgere ønsker inddragelse om emner, der er relevante for dem og på et tidspunkt i den politiske beslutningsproces, hvor løsningen ikke allerede er fastlagt.

Og borgerne ønsker klar besked om, hvilken bane de inviteres ind på, så forventningsafstemningen er klar fra start.

Det har været gennemgående i udvalgets arbejde, at hvis Byrådet ønsker at indtænke borgere mere i udviklingen af Syddjurs Kommune skal to helt grundlæggende forudsætninger være til stede. Og det gælder uanset metodevalg.

Byrådet kan vælge de bedste og mest gennemtænkte metoder for borgerinddragelse, men hvis inddragelsen ikke sker TIDLIGT og i forhold til RELEVANTE emner, er sandsynligheden for at opnå et godt resultat meget ringe.

Om end det kan virke banalt. Så er det så afgørende en forudsætning for succesfuld inddragelse af borgere, at udvalget anbefaler, at Byrådet i hver enkelt sag – med udgangspunkt i formålet med borgerinddragelsen – drøfter, hvornår er "tidligt"? Hvor meget af rammen for opgaven skal være klar? Skal der være et oplæg til drøftelse eller et blankt papir at tage udgangspunkt i?

I den sammenhæng er udvalgets anbefaling desuden, at Byrådet udviser stor åbenhed og mod til oftere at spørge borgerne om, hvordan og hvornår de ønsker at blive inddraget.

Udover at borgerne skal inddrages tidligt, er det udvalgets anbefaling, at Byrådet, når drøftelsen falder på borgerinddragelse, er helt skarpe på relevansbetragtningen. Det er udvalgets opfattelse, at mange borgere har tid og lyst til at engagere sig og bidrage. Men for langt de fleste borgere gælder, at hvis en sag er relevant og berører dem, er de i langt højere grad motiveret til at give deres besyv med.

EKSEMPEL:

I Odense Kommune har man et "Center for Civilsamfund".

Centret er en tværgående enhed med medarbejdere fra Odense Kommunes fem forvaltninger, som er indstationeret i centret to dage om ugen til at arbejde med frivillighed og civilsamfund.

Centrets målsætning er at arbejde mere koordineret og strategisk med frivillighed og civilsamfund, både indadtil i kommunen og udadtil mod foreninger, frivillige og borgere.

Centret arbejder med tre perspektiver:

- Borger: Det skal det være nemt at få et aktivt liv og indgå i meningsfulde fællesskaber.*
- Forening/frivillige: Det skal det være nemt at være frivillig, bl.a. ved en koordineret indgang for frivillige/foreninger til kommunen.*
- Odense Kommune: Vi er proaktive og fremstår med en klar holdning til frivillighed og samskabelse. For medarbejdere skal det være nemt at rekvirere faglig viden og sparring.*

ANBEFALING 7: Anvend forskellige platforme for inddragelse

FORKLARING

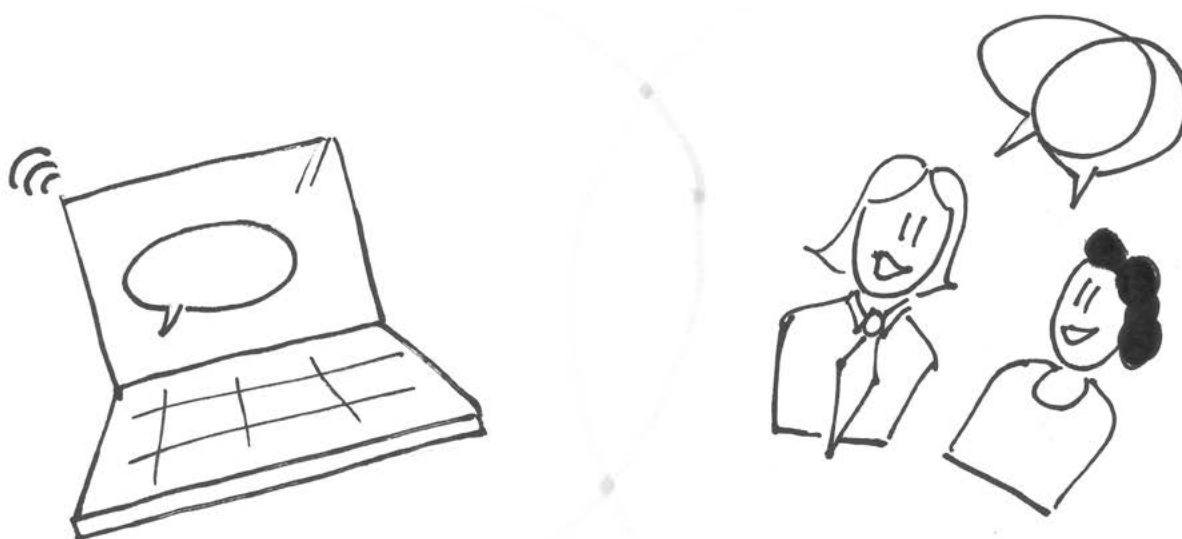
Byrådet i Syddjurs Kommune tænker borgere ind i en række sager på forskellig vis. Det er derfor udvalgets opfattelse, at Byrådet i dag ofte inddrager kommunens borgere – men der er mere at hente. Det er udvalgets opfattelse, at Byrådet har mulighed for at knytte sig endnu tættere på de lokale dagsordner, der fylder.

En måde at gøre dette på er, at Byrådet gør brug af forskellige platforme, der tager højde for, at fremtidens borgerinddragelse har mange ansigter.

Det er udvalgets opfattelse, at Byrådet blandt andet bør overveje nye digitale måder at kommunikere på, der understøtter et forpligtende fællesskab. Byrådet bør undersøge nye teknologier, der kan inddrage borgerne i kommunens udvikling og opgaveløsning.

Når talen falder på borgerinddragelse er det relevant også at tale om civilsamfundet. I Syddjurs er: "Civilsamfundet en betegnelse for de dele af samfundet, der hverken styres af det offentlige eller af de økonomiske forhold. Der er tale om et meget bredt begreb, der dækker over både det organiserede foreningsliv i sportsforeninger, patientforeninger, gadelav og borgerforeninger, men også de uorganiserede gode initiativer. Det er samfundssind i stort og småt, som når man hjælper sin ældre nabo med snerydning eller når en flok ildsjæle samles en gang om måneden for at gøre noget ekstra for roserne i landsbyens park."⁸

Det brede borger- og civilsamfundsperspektiv kalder på forskellige metoder til, hvordan borgere inddrages og indtænkes. Det er derfor udvalgets anbefaling, at Byrådet arbejder med forskellige platforme, der på forskellig vis kan understøtte borgerinddragelsen. Det afgørende spørgsmål er, hvad formålet med at inddrage borgere er – og så skal platformen tilpasses herefter.

8) Uddrag fra Syddjurs Kommunes civilsamfundsstrategi

I kommunens "Inspirationskatalog til borgerinddragelse" findes en række konkrete metoder, der fortsat er brugbare. Udvalget anbefaler, at Byrådet drøfter nedenstående eksempler, der kan supplere værktøjskassen.

Nogle af eksemplerne kan anvendes på et mere overordnet niveau. Andre er meget konkrete:

- Når der er en sag – så spørg borgerne direkte om, hvordan de gerne vil inddrages.
- Gør brug af prehøringer.
- Udflugter, hvor borgere og politikere i fællesskab udforsker kommunens arealer.
- Gør brug af §17, stk 4 udvalg – også som et åbent fremtidsværksted, hvor politikere inviterer borgere med ind i en beslutningsproces.
- Udvikl – sammen med borgere – en ny dialogmodel, hvor kommunen faciliterer og er bindeled mellem politikere og borgere.
- Afhold lokale kaffemøder ude hos borgere.

Udover de mere håndholdte metoder vinder digitaliseringen frem - også i forhold til borgerinddragelse. Dialog mellem borgere, embedsmænd og politikere i store grupper på tværs af tid og sted er over de seneste år blevet muligt gennem digitale sociale platforme. Den mest kendte er Facebook, som i dag er en del af mange menneskers liv. Facebook skaber et rum, hvor mennesker kan dele deres dagligdagsoplevelser og indgå i dialog i en ikke-målet proces. Og i Syddjurs Kommune bruger vi allerede Facebook.

Der er dog også udviklet nye digitale proces/sociale platforme, som understøtter målet dialog mellem grupper af mennesker. De nye platforme åbner mulighed for at inddrage viden, erfaringer, energi og kreativitet fra mange mennesker, når man ønsker at skabe og udvælge kreative ideer eller identificere og løse konkrete problemstillinger. Disse platforme giver mulighed for dialog mellem mennesker på en struktureret, målet og omkostningseffektiv måde – også kaldet crowdsourcing.

EKSEMPEL:

Brug af digitale værktøjer i borgerinddragelsen;

- *Århus Kommune har i arbejdet med planstrategien undersøgt borgernes holdninger til brugen af det åbne land og grønne områder i byen. Undersøgelsen er gennemført via et elektronisk borgerpanel.*
- *I arbejdet med kommuneplanen udviklede Hals Kommune et digitalt planværktøj i et projekt støttet af Det Digitale Nordjylland.*
- *I projektet Landsbyscenarier arbejdede Skanderborg Kommune med anvendelsen af et digitalt værktøj sammen med landsbyerne i forbindelsen med udarbejdelsen af kommuneplan 2009. Skræddersyet GIS-info, digitale høringer med et digitalt registreringsmodul er nogle af projektelementerne.*

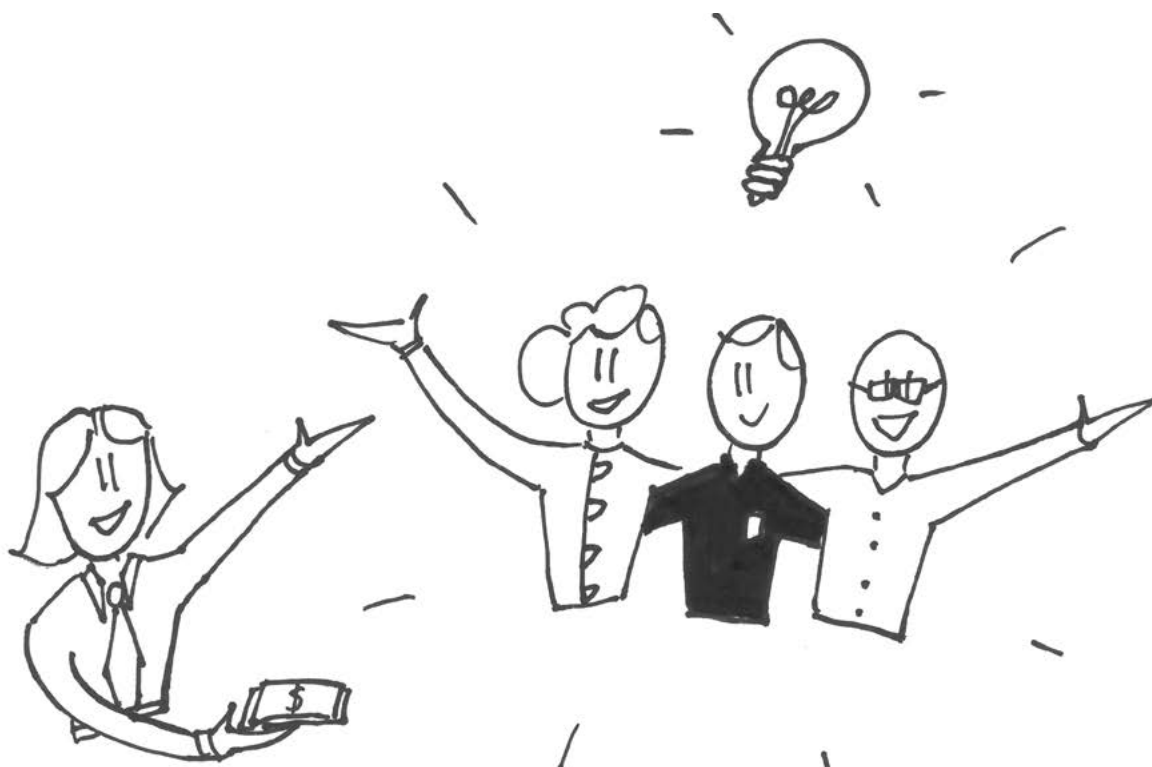
ANBEFALING 8: Forsøg med borgerbudgettering

FORKLARING

Byrådet i Syddjurs Kommune arbejder i dag på flere fronter med at understøtte det aktive medborgerskab i kommunen. Et blandt flere redskaber til dette er borgerbudgettering. Borgerbudgettering kan være med til at sikre lokalt ansvarlighed og fællesskab. Borgerbudgettering giver mulighed for borgerindflydelse i forhold til prioritering af velfærdssamfundets ressourcer. Det overordnede formål med borgerbudgettering kan på den måde være at sikre bæredygtig velfærd.

Hvis Byrådet ønsker at videreudvikle det lokale engagement og ejerskab i Syddjurs Kommune, er det udvalgets opfattelse, at øget brug af borgerbudgettering kan være en brugbar metode.

Forsøg med borgerbudgettering kan både være med til at udvikle det lokale demokrati og skabe holdbare løsninger i en tid med knappe ressourcer. Konkrete forslag til borgerbudgettering kan komme både fra borgere og fra politikere.

I Syddjurs Kommune arbejdes der i dag på nogle områder med det, der kan betegnes "borgerbudgettering".

Borgerbudgettering går i alt sin enkelthed ud på, at borgere får tildelt offentlige midler, som de i større eller mindre grad selv har råderetten over. Et eksempel er de midler, Byrådet hvert år fordeler til kommunens distriktsråd.

Udvalget anbefaler, at Byrådet - med henblik på at sikre større borgerinddragelse – arbejder endnu mere med borgerbudgettering. På flere områder og på nye måder, da borgerbudgettering kan være en metode, der kan være med til at motivere flere til at give input til nye aktiviteter, faciliteter, udvikling af nye ideer eller andet. Ved borgerbudgettering er det jo borgerne, der i fællesskab skal blive enige om, hvad pengene skal bruges til. Udgangspunktet er, at pengene kommer først – og ideerne bagefter.

I forhold til at sikre retning, motivation og ejerskab til borgerbudgettering bør Byrådet drøfte følgende spørgsmål:

- Hvad er formålet med borgerbudgettering på et givent område?
- Hvilken proces forpligtes de involverede borgergrupper i at gennemføre?
- Er der en ramme, indenfor hvilken midlerne skal anvendes?
- Hvordan og hvornår skal politikere/embedsmænd inddrages i arbejdet?

EKSEMPEL:

I Randers Kommune arbejder man med borgerbudgettering.

Landsbyer kan søge op til 50.000 kr. mens landsbyklynger kan søge op til 100.000 kr.

Det eneste krav er, at der foregår en demokratisk proces, hvor alle borgere har mulighed for at involvere sig, komme med forslag og deltage i afstemningen om, hvilke projekter der skal gennemføres.

Der uddeles over to årlige runder 750.000 kr. i alt.

Randers Kommune ønsker med dette initiativ, at:

- Øge lokal deltagelse og involvering.
- Styrke debat og lokaldemokrati, bl.a. ved at bidrage til en styrkelse af dialogen mellem kommune og civilsamfund.
- Bidrage til at give lokalbefolkningen et mere klart fokus og klarere prioriteringer for deres landsby.

ANBEFALING 9: Inddrag råd, nævn, foreninger mm. på nye måder

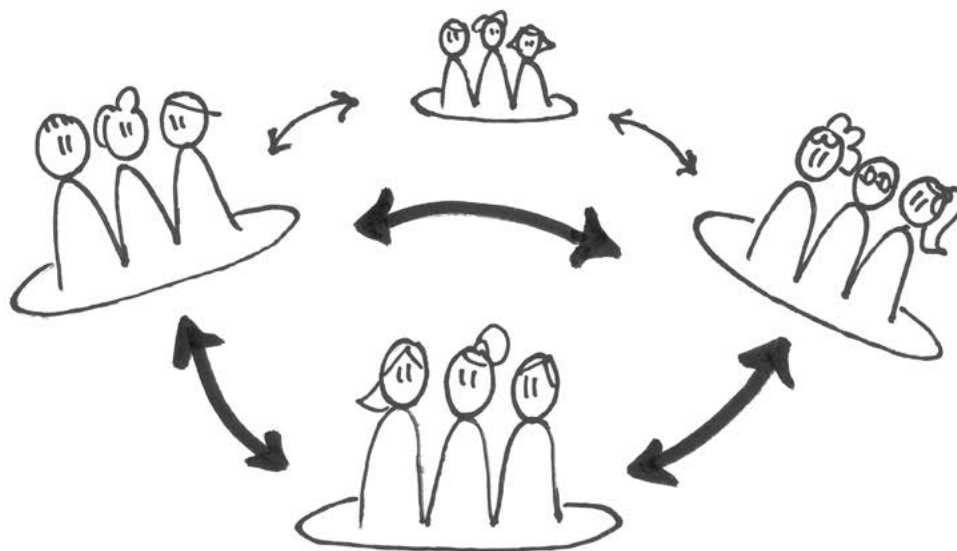
FORKLARING

Det er udvalgets opfattelse, at der i Syddjurs Kommune i dag er et væld af effektfulde lokale netværk, der på forskellig vis arbejder målrettet på at fremme en given sag. Det er udvalgets opfattelse, at disse netværk er helt grundlæggende for det lokale demokrati i vores kommune.

Det er desuden udvalgets opfattelse, at Byrådet i dag indtænker disse netværk, når noget vigtigt er på spil i Syddjurs Kommune

Udvalget er derfor af den opfattelse, at Byrådet med fordel kan gentænke dialogen med eksisterende råd, nævn og foreninger ved at involvere dem på nye måder. Der er et solidt samarbejde at stå på.

Desuden er det udvalgets opfattelse, at nogle af de etablerede netværk med fordel kan udfordres på deres organisering. De bør i højere grad arbejde i netværk fremfor fastlåste strukturer, der vanskeligt kan håndtere et lokalsamfund i hastig udvikling.

I Syddjurs Kommune er der i dag en lang række etablerede råd, nævn, foreninger mm. – altså borgere, der aktivt arbejder sammen om "en sag".

Byrådet i Syddjurs Kommune har en årelang tradition for og erfaring med at være i tæt dialog med disse borgergrupper, der på forskellig vis bidrager til udviklingen af gode løsninger. Flere af de etablerede netværk er eksempelvis høringspart ved større politiske beslutninger. Andre inddrages mere ad hoc fra sag til sag.

Disse grupper af borgere indeholder derfor en kæmpe ressource, der i dag inddrages i stort omfang. Og det er udvalgets opfattelse, at der er endnu mere potentiale at hente ad denne vej.

Udvalget anbefaler derfor, at der dels skabes et overblik over de mange borgergrupper. Dels at de potentialer, der ligger i at være i dialog med disse grupper på tværs, gentænkes.

EKSEMPEL:

I Haderslev Kommune har politikerne inviteret alle interesserede til en demokratikonference, med fokus på, hvordan man sammen bidrager til det lokale demokrati.

De skriver i invitationen "Dagen er en festdag for det lokale demokrati, hvor vi på tværs af partier, foreninger, erhvervsliv, råd, nævn og bestyrelser, samt potentielle kandidater og andre interesserede mødes og drøfter, hvordan vi er "sammen om Haderslev".

Vi gør status og sætter fokus på, hvordan vi skaber rammer og muligheder for de mange, der bidrager til det lokale fællesskab og til udviklingen af vores dejlige kommune.

Det samlede Økonomiudvalg er værter for konferencen.

Det er vores håb, at du vil deltage i dagen og videreformidle denne invitation til mennesker i dit bagland eller bekendtskabskreds."

Temaer hvor det særligt vigtigt at inddrage borgere!

Borgerinddragelse, involvering eller hvilken betegnelse der bruges, står højt på agendaen – også i Syddjurs. Intentionen er at skabe bedre resultater og større tilfredshed ved aktivt at inddrage borgere i de beslutninger, der skal træffes og i den måde, løsninger tilrettelægges.

Men er der grænser? Er borgerinddragelse altid en god ide? Er der temaer i det lokalpolitiske landskab, hvor det giver særlig god mening at have en tæt og tidlig involvering af de "berørte og relevante" borgere?

Udvalget har i sit arbejde haft en løbende dialog med en række borgere og har været nysgerrige på at inddrage ideer og synspunkter fra mange sider.

Der er i arbejdet fremkommet en række meget konkrete forslag til tiltag, hvor borgerne gerne vil være mere med til at videreudvikle Syddjurs Kommune.

Her angives en række af disse forslag, som Byrådet kan vælge at se nærmere på:

- Bæredygtig bosætning i Syddjurs Kommune (Friland version II)
- Bedre infrastruktur på tværs af/ind i/ud ad Syddjurs Kommune (veje, letbane, færger, lufthavn mv.)
- Et anderledes seniorliv i Syddjurs Kommune
- Det gode børneliv i Syddjurs Kommune
- Syddjurs Kommune – det bedste uddannelsessted for børn og unge
- Udvikling af et nyt slogan for Syddjurs Kommune
- Udvikling af butiksfællesskaber (shop in shop)
- Billigere erhvervsgrunde i Syddjurs Kommune
- Styrkelse af foreningslivet i Syddjurs Kommune
- Etablering af en forlystelsespark i Syddjurs Kommune
- Etablering af et Legeland i Syddjurs Kommune
- Street food marked i Syddjurs Kommune – hvor andre kulturer har til huse (mad, dans, musik, kunst, film mv)
- Bredbånd til alle i Syddjurs Kommune

**Har du spørgsmål til udvalgets arbejde,
kan du kontakte:**

Udvalgsformand:
Christian Haubuf, ch@syddjurs.dk, 21 13 34 15

Udvalgssekretær:
Eva Due, edue@syddjurs.dk, 30 27 69 91

www.syddjurs.dk